

Praca domowa

Samodzielna nauka dziecka w domu zwana popularnie odrabianiem lekcji jest niezwykle ważnym ogniwem w procesie nauczania i wychowania. Praca domowa ma przede wszystkim charakter utrwalający wiadomości i umiejętności nabyte w szkole. Dziecko będąc w domu może powtórnie przemyśleć i zarazem pogłębić temat poruszany na zajęciach. W zaciszu domowym może spokojnie zastanowić się nad tym, czego dowiedziało się w szkole, porozmawiać z kimś dorosłym np. rodzicami, wyjaśnić wątpliwości, które nasunęły się w związku z zajęciem. Uczeń odrabiając zadania uczy się samodzielności, kształci i rozwija swe zdolności poznawcze, wyrabia umiejętności i nawyki, od których zależy prawidłowa organizacja procesu uczenia się. Poznaje racjonalne metody, którymi będzie mógł posługiwać się w dalszej pracy samokształceniowej.

W. Okoń stwierdza, że *praca domowa uczniów to forma obowiązkowych, wykonywanych zwykle w domu, zajęć szkolnych uczniów, których celem jest rozszerzenie, pogłębienie i utrwalenie ich wiedzy oraz wdrożenie do samodzielności w posługiwaniu się wiedzą, w zbieraniu informacji, w dokonywaniu obserwacji, rozwiązywaniu zagadnień oraz pisemnym i ich opracowywaniu.*

W klasach początkowych do domu nie zadaje się wiele. Jednakże dziecko ma systematycznie wdrażać się do obowiązków szkolnych tj. dyscypliny szkolnej, do wielu innych wymagań stawianych przez szkołę, jak też podporządkować się zespołowi rówieśników w dobrym słowa tego znaczeniu. Jednym z ważnych obowiązków dziecka jest zapamiętywanie poleceń nauczyciela. Zdarza się uczniowi zapomnieć, co w tym wieku nie jest niczym strasznym. Natomiast ważna jest tu reakcja dorosłych. Nie wolno bagatelizować nieobowiązkowości, ponieważ prowadzić to będzie do coraz częstszego zaniedbywania swoich obowiązków. Ze strony rodziców ważny jest tu umiar, opanowanie i wyrozumiałość oraz przede wszystkim rozmowa z dzieckiem dotycząca jego problemów. Do należytego wypełniania obowiązków należy przyuczać dziecko od najmłodszych lat. Zadaniem rodziców jest przyzwyczajanie do samodzielnej pracy w określonym czasie, czyli przyzwyczajanie do dobrej organizacji pracy. Dziecko w tym wieku potrzebuje zabawy, ale między zabawą, nauką i spełnianiem innych obowiązków powinna być zachowana odpowiednia proporcja czasu. Rodzice powinni zachęcać dziecko, przejawiać zainteresowanie jego postępami w nauce, dyskretnie naprowadzać na rozwiązanie danego zadania czy problemu, pobudzać dziecko do działania, do własnej inwencji. Rodzice, którzy rozumnie kochają swoje dzieci, będą je przyzwyczajać do

samodzielności.

Co powinni wiedzieć rodzice?

1. Na pewno powinni znać podstawy programowe klasy.
2. Rodzice powinni zdawać sobie sprawę z tego, że dziecko spełnia ważny obowiązek społeczny – wykonuje trudną i odpowiedzialną pracę, której dorośli nie mogą lekceważyć. Stąd tak ważne są rozmowy z dzieckiem, które rozwijają i pogłębiają jego zainteresowania. Nauczyciele muszą uzmysławiać rodzicom, ważność rozmów, zwłaszcza przy oglądaniu audycji telewizyjnych czy przy wykonywaniu codziennych zajęć. Dziecko nie może być pozostawione samemu sobie. Zainteresowania rozwijamy także poprzez czytelnictwo, gdzie dodatkowo kształci się czytanie ze zrozumieniem. Wspólna dyskusja nad przeczytanym tekstem rozwija umiejętność poprawnego mówienia.
3. Rozwijaniu samodzielności dziecka sprzyja wyposażenie go w przybory oraz słowniczki ortograficzne, encyklopedie itp.
4. Stworzenie odpowiednich warunków pracy, a więc stałego miejsca do odrabiania lekcji, ustalenie określonych godzin pracy w domu sprzyja przyzwyczajaniu dziecka do zorganizowanego trybu życia. Rodzice powinni przejawiać zainteresowanie nauką i jednocześnie muszą sobie zdać sprawę z tego, że każde dziecko uczy się według swoich możliwości. Rodziców nie może cechować nadgorliwość przejawiająca się odrabianiem lekcji za dzieci, dyktowaniem gotowych rozwiązań, pytanie kolegów, co było zadane. Jak zatem kształtować samodzielność? Samodzielności powinni uczyć rodzice już od najmłodszych lat życia poprzez przyzwyczajanie dzieci do wykonywania czynności : ubieranie się, sprzątanie po sobie zabawek, wykonywanie drobnych obowiązków domowych. Im wcześniej przyzwyczaimy dziecko w domu, tym szybciej i lepiej poradzi sobie w szkole.

Rola rodziców w kształtowaniu samodzielności dzieci

Rodzice powinni:

1. Nauczyć dziecko obowiązkowości (przynoszenia przyborów, wykonywania poleceń nauczyciela).
2. Uczenia zapamiętywania zadanych poleceń.
3. Przejawiania zainteresowania nauką poprzez rozmowę dotyczącą tematu lekcji. Ma to również ogromne znaczenie wychowawcze.
4. Nie wtrącać się do odrabiania lekcji, ale przypilnować jej dokończenia, naprowadzać na rozwiązywanie problemów, co zmusza do samodzielnego myślenia.
5. Udzielać pochwał za dobrze wykonaną pracę.
6. Utrwalać umiejętność zdobytych wiadomości w praktyce (pisanie życzeń, listu, robienie

zakupów, rozliczanie się z pieniędzy).

7. Utrwalać wiadomości poprzez zabawę, gdzie występuje przypominanie i zapamiętywanie.

8. Uczyć rozumienia treści. Dziecko musi w domu mieć poczucie bezpieczeństwa, bliskich kontaktów z rodzicami i rodzeństwem. Niekiedy nadmierna troskliwość rodziców prowadzi do opieszałości i niechęci dziecka do nauki. Naturalną potrzebą każdego dziecka jest aktywna działalność. Wyřęczanie, rozpieszczanie przez rodziców nie daje możliwości zaspokajania tej potrzeby.

Jak pomagać dziecku w odrabianiu pracy domowej?

Wykonywanie prac domowych wymaga od uczniów samodzielności, doświadczony nauczyciel bez większego trudu rozpozna prace niesamodzielne. Prace domowe odrabiane przez rodziców lub rodzeństwo, łatwo zidentyfikować po stylu, doborze wyrazów, układzie treści, metodzie rozwiązania itp.

Wyřęczanie dzieci podczas odrabiania prac domowych przynosi zgubne skutki, bowiem dziecko uczy się nieuczciwości, często domagając się od nauczyciela nagrody w postaci wysokiej oceny za pracę wykonaną przez innych. Niekiedy wyrazem troski rodzicielskiej o sukces szkolny dziecka jest wyřęczanie go w wykonaniu zadań. Rodzice są świadomi nieuczciwości takiego postępowania, które pozwala dziecku zbierać laury za prace wykonane cudzymi rękami i przyzwyczajają je do unikania większego wysiłku. Zdecydowana większość uczniów wie, że prace należy wykonywać samodzielnie i konsekwentnie stosuje tę zasadę w praktyce. Tylko bowiem własny wysiłek intelektualny dziecka w procesie kształcenia może owocować trwałością wiedzy, jej operatywnością, umiejętnością rozwiązywania problemów oraz pokonywania trudności w różnych sytuacjach życiowych.

Pomoc rodziców (lub starszego rodzeństwa) sprowadza się do:

§ Wyjaśnienia tego, czego dziecko nie rozumie;

§ Podpowiadania co należy zrobić;

§ Zalecania dodatkowych ćwiczeń ułatwiających wykonanie zadania;

§ Odpytywania dziecka.

Czasami dziecku wystarczy obecność kogoś bliskiego podczas odrabiania lekcji. Wówczas czuje się ono pewniej i bezpieczniej, pracuje szybciej i staranniej. Bardzo często przyczyną niestaranego odrobienia zadania domowego, jest nieumiejętność przeprowadzenia przez dziecko samodzielnej kontroli wyników uczenia się. Dzieci często tłumaczą nauczycielowi, że przecież uczyły się, powtarzały zadany materiał. Bez kontroli ze strony rodziców, czy też starszego rodzeństwa, nie mają one jednak pewności, że materiał został należycie przyswojony i zapamiętany.

Dość często popełnianym przez rodziców błędem jest zbyt szybkie objaśnianie dziecku zadania, zanim ono samo podejmie próbę zastanowienia się nad problemem, już uzyskuje pomoc. Taki nadmiar troski hamuje rozwój samodzielności.

Istotne znaczenie dla efektywności pracy domowej ma pora odrabiania zadań. Pożądane jest, aby uczeń odrabiał zadania domowe o stałej porze dnia, gdyż to ułatwia mu adaptację do pracy i zapobiega szkodliwemu pośpiechowi. Nie należy pozwalać, aby uczniowie odrabiali zadania zaraz po przyjściu ze szkoły, gdy są zmęczeni lub zaraz po posiłku, gdy ich organizm wymaga odpoczynku. Nie należy zachęcać dzieci do odrabiania zadań w godzinach rannych, bowiem trzeba pamiętać, że odrabianie zadań rano jest szkodliwe dla zdrowia. Niepokój wywołany zaniedbaniem obowiązków szkolnych zakłóca sen dziecka. Uczniowie, którzy uczą się po południu, powinni przygotowywać się do lekcji rano w godzinach przedpołudniowych kończyć swoją pracę na dwie godziny przed rozpoczęciem zajęć w szkole. Aby praca domowa naszego dziecka była efektywna warto, przypomnieć sobie kilka zasad:

- Przyjemność na początek- nie zaczynaj odrabiać lekcji od przedmiotów najtrudniejszych. Na początek wybierz te, które lubisz najbardziej. Potem te, które nie są już tak przyjemne. Na koniec pozostaw rzeczy rutynowe tj. powtarzanie materiału, ćwiczenia praktyczne.
- Skojarzenia- najtrudniejszy materiał możesz najłatwiej przyswoić dzięki treningowi pamięci. Polega on na kojarzeniu najbardziej skomplikowanych wiadomości z najprostszymi obrazami np. zapamiętanie warstw runa leśnego: runo, podszyt, drzewa, dzięki skrótowi z pierwszych liter- RPD.
- Właściwa pora- między godziną 13 a 15 gwałtownie spada koncentracja i zdolność przyswajania wiedzy. Dlatego nie odrabiaj lekcji zaraz po powrocie ze szkoły. Zalecaną porą, odpowiednią dla pracy umysłowej jest praca między godziną 16, a 19, wówczas to praca umysłowa jest najefektywniejsza. Co 30 -45 min rób przerwy- pozmywaj naczynia, wyprowadź psa, posłuchaj muzyki.
- Urozmaicenie- nie należy zbyt długo koncentrować się na jednym temacie, bo w pewnym momencie niczego nie będziesz w stanie zrozumieć ani zapamiętać. W toku pracy odrabiaj na przemian zadania pisemne z ustnymi.
- Porządek – w bałaganie zbyt wiele czasu traci się na szukanie potrzebnych rzeczy. Biurko powinno być miejscem odrabiania lekcji. Nie ma prawa na nim stać magnetofon czy też leżeć sterta komiksów. To uniemożliwia koncentrację, podobnie jak słuchanie muzyki podczas nauki. Wysokość biurka, jak i krzesło muszą być dopasowane do wymiarów ciała dziecka.

- Wykorzystanie wrodzonej umiejętności przyswajania wiedzy:

Słuchowcy – im łatwiej „wchodzi do głowy” to, co głośno przeczytają i usłyszą., to co usłyszą w szkole najszybciej zapada im w pamięć. Im jest najłatwiej.

Wzrokowcy – szybciej uczą się, gdy po cichu przeczytają materiał i zobaczą na ilustracjach, w słownikach i encyklopediach to, czego mają się nauczyć. Uczą się w procesie czytania lub pisania.

Dotykowcy – to uczniowie, dla których dotyk jest najważniejszy podczas uczenia, dlatego w czasie nauki dziecko może (powinno) ugniatać plastelinę, piłkę, chodzić po pokoju powtarzając materiał itp

Przygotowała: Renata Godzisz

Pedagog szkolny